

Årsrapport 2019

NADHEIM – NATTHJEMMET – LAURAS HUS

Årsrapport Nadheim – Natthjemmet – Lauras hus
Kirkens Bymisjon Oslo

Innhold:

Forord.....	2
Nadheim.....	4
Natthjemmet.....	18
Lauras hus.....	22

Forord:

Lauras hus hadde i 2019 10-års jubileum. Lauras hus har etablert seg som et viktig tiltak på menneskehandelfeltet. Lauras hus har stor faglig kompetanse knyttet til det å gi et godt boligtilbud med tilpasset sosialfaglig bistand til personer utsatt for menneskehandel. I Granavoldplattformen sier regjeringen at den vil «utvide grunnlaget for oppholdstillatelse for ofre for menneskehandel». På Lauras hus erfarer vi at personer utsatt for menneskehandel blir sendt ut av landet. Vårt ståsted er at der det kan verifiseres at en person har vært utsatt for menneskehandel i Norge, skal vedkommende få opphold og langsiktig bistand. Vi håper regjeringen utvider grunnlaget for oppholdstillatelse til ofre for menneskehandel med det første, slik den har lovet.

Natthjemmet har i 2020 eksistert i 30 år. Natthjemmet tilbyr akutt overnatting til kvinner i rus- og prostitusjonsmiljøet. Det har skjedd mange forbedringer i tilbudene til kvinner med tung ruserfaring, ikke minst på boligfeltet. Det er vi glad for. Men denne gruppa får lite oppmerksomhet, også av prostitusjonstiltakene. Vi håper å bidra til å øke fokuset på denne gruppa i 2020.

Nadheim er det eldste prostitusjonstiltaket i landet, og vil i 2021 være 40 år. Hvordan prostitusjonen er organisert, har endret seg drastisk gjennom disse 40 årene. I starten handlet det mest om norske rusavhengige kvinner i gateprostitusjon. I dag handler det mye om migranter, prostitusjonsfeltet er representert av flere kjønn, og de fleste som selger sex gjør dette via internett.

Selv om mye er forskjellig, er mange av utfordringene de samme; stor voldsutsatthet, helseutfordringer, boligutfordringer, negative stigma og mangel på handlingsalternativer til dem som ønsker å slutte å selge sex. Med andre ord, Nadheim og andre hjelpetiltak sin innsats må forsterkes, ikke svekkes. Vi ønsker derfor Nadheim Trondheim som ble etablert i 2019, alt godt!

Oslo, 21.februar 2020

Olav Lægdene

Virksomhetsleder

Ingunn B. Gavelstad

Nestleder

Virksomheten består av tre avdelinger; Nadheim, Natthjemmet og Lauras hus. Felles for alle avdelingene er at vi treffer mennesker i utsatte livssituasjoner der flere grunnleggende behov ikke møtes. Prostitusjon har vært en fellesnevner for alle tre avdelinger, med ulikt uttrykk i de forskjellige brukergruppene. Flesteparten av avdelingenes brukere er kvinner, selv om Nadheim også treffer mange menn og personer med andre kjønnsuttrykk.

Nadheim

Oppsøkende arbeid

Nadheim vil gjennom oppsøkende arbeid etablere kontakt med personer med prostitusjonserfaring, informere om og tilby bistand.

Oppfølging

Nadheim vil bistå enkeltpersoner og grupper ut fra deres egendefinerte ønsker og behov, ved å informere om, gi og henvise til adekvate tilbud.

Påvirkning

Nadheim vil styrke våre brukeres politiske og sosiale gjennomslagskraft med hensyn til beslutninger som berører dem, og arbeide for å påvirke rammevilkår og politiske prosesser og beslutninger på vårt fagfelt.

Lauras hus

Lauras hus er et døgnbemannet botilbud til personer utsatt for menneskehandel og deres barn. Tilbudet gir en trygg bolig og sosialfaglig oppfølging med utgangspunkt i helse, nettverk, aktivitet og fremtidsutsikter.

Beboere på Lauras hus skal oppleve at de gis muligheten til å definere egne ønsker og behov, de skal oppleve trygghet og respekt, og få bistand med utgangspunkt i en individuell plan der myndiggjøring er et sentralt utgangspunkt.

Natthjemmet

Natthjemmet tilbyr akutt overnatting til kvinner som bruker rusmidler og/eller har erfaring med å selge seksuelle tjenester. Natthjemmet har åpent hver natt gjennom hele året og tilbyr muligheter for dusj, klesvask, måltid, samtaler og støtte.

Brukermedvirkning, respekt, omsorg, fellesskap, trygghet og kamp for rettferdighet er sentrale verdier i Natthjemmets arbeid.

Nadheim

Nadheim er et lavterskel hjelpetiltak for personer som selger eller har solgt seksuelle tjenester. Nadheim er åpent for alle over 18 år, uavhengig av kjønn, nasjonalitet eller rettighetsgrunnlag.

Tiltaket driver oppsøkende arbeid på arenaer der det selges seksuelle tjenester; i gata, over internett og på massasjeinstitutter.

De som kommer i kontakt med oss tilbys oppfølging ut fra sine behov, individuelt eller i gruppe.

Gjennom påvirkningsarbeid søker vi å løfte de utfordringer Nadheims brukergruppe møter, i egen organisasjon og i faglige og politiske fora. Brukerinvolvering står sentralt i dette arbeidet.

Nadheims brukere

Grunnet omlegging av registreringssystemet vårt har vi ikke lengre tall på hvor mange enkeltindivider vi er i kontakt med i løpet av et år. Men, vi har tall på hvor mange kontakter vi har hatt i det oppsøkende arbeidet, hvor mange deltakere vi har på tiltakene våre og hvor mange som har mottatt individuell oppfølging. Vi ser at arbeidsmengden er den samme som tidligere år, og antallet brukere omtrent det samme som de siste årene.

Et fåtall av de vi har kontakt med er norske, de aller fleste har opprinnelse fra andre land. Majoriteten er kvinner, men vi møter også menn og personer med andre kjønnsuttrykk i vårt arbeid. Flertallet selger eller har solgt seksuelle tjenester på gata, via internett eller på massasjeinstitutter. Noen har aldri solgt seksuelle tjenester¹.

Antallet brukere har gjennom det siste tiåret vært forholdsvis jevnt, med unntak av 2009 da det i forbindelse med innføringen av loven mot kjøp av seksuelle tjenester² var en nedgang, og 2015 da vi grunnet en intensivering av det oppsøkende arbeidet på internett hadde et betydelig høyere brukerantall.

Nadheims brukere kommer fra hele verden. Særlig blant de som jobber over internett er svært mange land representert. Det er og en relativt stor andel av de vi kommer i kontakt med over nett som ikke oppgir nasjonalitet. Likevel kan vi si at blant de vi kommer i kontakt med i vårt oppsøkende og oppfølgende arbeid så representerer nigerianske, thailandske, personer fra ulike land i sør Amerika, rumenske, bulgarske og russisktalende fra ulike land store grupper.

¹ Nadheim får hvert år henvendelser fra personer som ikke er i målgruppa vår, dvs. personer uten prostitusjonserfaring. I de sakene tilbyr vi en første konsultasjon og henviser deretter personen videre til mer egnede tiltak. Når det gjelder vårt arbeid rettet mot thailandske personer som arbeider på institutt har vi en forebyggende tilnærming og dermed en annen definisjon av målgruppe.

² Straffeloven § 202

Oppsøkende arbeid

Oppsøkende på nett

Gjennom det oppsøkende arbeidet på internett har vi kommet i kontakt med 417 personer i 2019. Av disse var 361 kvinner, 5 menn og 51 personer med annet kjønnsuttrykk.

I det oppsøkende arbeidet på internett kontakter vi personer og institutter som annonserer salg av seksuelle tjenester på eskortesiden Realescort. Teamet har i 2019 bestått av fem sosialkonsulenter, med språkkompetanse i thai, russisk og spansk.

Vi har hatt mindre fokus på norske og menn i 2019, men vi øker fokus på disse to gruppene i 2020.

Vi har siden september hatt en økt kontakt med russisktalende, da vi ansatte en sosialkonsulent som behersker russisk. Inntrykket er at de fleste øst-europeere som annonserer på Realescort er russisktalende. De har imidlertid ulik livssituasjon; noen er bosatt i Norge og har kommet på familiegjenforening, noen er bosatt i Spania, noen er bosatt i Russland og jobber tilsynelatende for byråer og noen er bosatt i tidligere sovjetstater, blant disse dominerer russiske estere og russiske ukrainere. Inntrykket er at de fleste estere jobber selvstendig, mens flere ukrainere og hviterussere jobber gjennom byråer.

Temaer personer vi kommer i kontakt med via internett er opptatt av og får informasjon om er blant annet seksuell helse og muligheter for hiv- og syfilistesting, annen helsehjelp, kurstilbud, personvern på nett, sikkerhet, voldsopplevelser, kontakt med politi, kontakt med andre hjelpetiltak, opphold og rettigheter, juridisk bistand, norsk regelverk, arbeid og bolig.

Vi har i 2019 sett at flere oppgir at de bruker WhatsApp, at det er blitt vanligere å tilby snapchatttjenester, at det er færre som oppgir hvor de kommer fra og at det er en økning i klinikker som selger tjenester de ikke definerer som eskorte.

Vi har gjennom høsten hatt fokus på ikke-thailandske klinikker som selger tjenester de selv ikke definerer som seksuelle tjenester, dvs tantra og ulike typer massasje. Dette til tross for at de annonserer på Realescort som er den største nettsiden for eskortetjenester i Norge. Erfaringen er at det er krevende å etablere kontakt med disse klinikkene. Av 19 slike klinikker har vi klart å oppnå kontakt med 9.

Vi har forsøkt å finne en inngang for å komme på besøk. Vi har spurt om å komme innom med brosjyrer og informasjon og vurdert å tilby kondomer og glid uten å komme i posisjon. Vi har vurdert å tilby hiv-test, men slått dette fra oss foreløpig fordi vi ikke vet nok om organisering og eventuelle utnyttingssituasjoner på klinikkene.

Vi har hatt kontakt med de andre bymisjonsvirksomhetene for å høre om deres erfaringer. I Bergen opplever de de samme utfordringer som oss. I Stavanger er inngangsporten helse, men vi vet ikke om dette fører til oppfølging.

Utfra kundeanmeldelser på Realescort og klinikkens egne nettsider får vi inntrykk av at det er ganske stor turnover av personer som selger sex på flere av stedene.

Vi har ikke drevet oppsøkende arbeid på Gaysir eller Grindr i 2019. Det er imidlertid klart at dette er viktige arenaer for salg av seksuelle tjenester og vi vil derfor jobbe med å finne gode metoder for oppsøkende arbeid eller for å målgruppene på andre måter. Vi har tidligere forsøkt annonsering (Grindr) og passiv tiltaksprofil (Gaysir) uten at dette har gitt gode resultater.

Vi har hatt med oss flere studenter og andre på vakter; sykepleiestudenter, studenter i sosialt arbeid, frivillig i forbindelse med et bokprosjekt, og ansatte fra det nystartede tiltaket Nadheim Trondheim.

Oppsøkende i gate

I løpet av 2019 gikk antallet personer vi møtte gjennom oppsøkende arbeid i gata ned, sammenlignet med 2018. Vi møtte i snitt 15 personer hver vakt.

Vi har gjennom året møtt flest personer med opprinnelse fra Bulgaria. Majoriteten er fra samme geografiske område og de fleste har tyrkisk bakgrunn. Videre følger personer med opprinnelse fra Romania og noen få fra de baltiske landene, Albania og Latin-Amerika. Vi merket at det var færre personer fra Latin Amerika enn i 2018.

Som hovedregel er vi tilstede på gata en gang ukentlig, mellom 20.00–23.00. Dette er en reduksjon fra tidligere år, da salg av seksuelle tjenester i gata hadde større omfang. Vi har også jobbet 2 ganger på natt i helgene (i juli og i november, fra kl.22 til kl.04). Under disse to vaktene traff vi flere personer enn på en vanlig vakt. Særlig traff vi flere personer med afrikansk opprinnelse, og noen fra blant annet Russland og Ungarn.

Vårt oppsøkende gateteam har bestått av 3 ansatte med ulik språkkompetanse. Blant annet bulgarsk, spansk, italiensk og engelsk. Vi etterstreber å ha faste medarbeidere i teamet da det er viktig med kontinuerlig tilstedeværelse over tid for å skape tillit, drive relasjonsbygging og for å ha kunnskap og kjennskap til de områdene og de personene som til enhver til tilbyr salg av seksuelle tjenester på gata i Oslo.

Videre driver vi informasjonsarbeid med fokus på hva Nadheim og det øvrige hjelpeapparatet kan tilby. Vi har også fokus på aktuell lovgivning, rettigheter og muligheter i Norge.

Skadereduserende arbeid innenfor rammene av det oppsøkende arbeidet på gata handler om utdeling av kondomer og glidemiddel og informasjon om kondombruk og annen prevensjon.

Vi har grunn til å anta at det er stor grad av kontroll og organisering i de rumenske og bulgarske prostitusjonsmiljøene i gata. Vårt inntrykk er at bakapparatet er tett på. Vi har erfart utfordringer med å komme i posisjon og etablere tillit i disse miljøene, men ser at det å ha en sosialkonsulent som behersker bulgarsk bidrar til at det er enklere for bulgarske kvinner å kontakte Nadheim for bistand. Dette har ikke dreid seg om bistand opp mot eventuell kontroll eller utnyttelse, men om bistand i forhold til arbeid, bolig, økonomi, voldsepisoder og annet.

I løpet av året har vi hatt med oss en ansatt ved Nadheim Trondheim, biskop Kari Veiterberg og en engasjert frivillig ut i det oppsøkende arbeidet.

Vi har hatt samarbeidsmøter med frontteamet på Pro Sentret, Marita Women, menneskehandelgruppa i politiet og med Sykepleie på hjul.

Oppsøkende på institutt

I 2019 har vi besøkt 69 thailandske massasjeinstitutter, og møtt 98 personer i det oppsøkende arbeidet.

Forskning viser at thailandske kvinner representerer en relativt høy andel av den totale gruppa mennesker som selger sex i Oslo³, de har sammensatte problemer, har ofte rettigheter i Norge men kjenner i liten grad til dem, og har i liten grad kontakt med hjelpeapparatet. Den tegner også et bilde av kvinner som er spesielt sårbare for ufrivillig overgang til prostitusjon⁴. Vi har derfor valgt å ha en forebyggende tilnærming til denne gruppa, selv om personer med prostitusjonserfaring er vår primære målgruppe. For mange vi møter er salg av sex et privat og tabubelagt tema. Det er viktig å understreke at omfanget av ev. sex-salg fra massasjeinstitutter er noe vi ikke har oversikt over, men det er et tema som vi i vårt arbeid adresserer og skaper en dialog rundt.

For å kunne tilby tjenester til denne gruppa er vi avhengig av å ha ansatte med thaispråklig og kulturell kompetanse. I 2019 har vi hatt to ansatte med denne kompetansen, og det oppsøkende arbeidet er blitt gjennomført av to thaitalende sosialkonsulenter.

I forbindelse med det oppsøkende arbeidet tilbyr vi også individuell oppfølging på massasjeinstituttene. 33 personer har benyttet seg av det i 2019.

Vanlige problemstillinger som dukker opp i arbeidet med brukere fra Thailand er knyttet til skilsmisse og problemer i ekteskap, barnevern, arveoppgjør, gjeld, helseutfordringer og ulike spørsmål knyttet til det juridiske rundt det å drive firma.

Oppfølging

Nadheim er et lavterskeltiltak, noe som betyr at personer kan komme i våre drop in åpningstider uten avtale. Vi tilbyr oppfølging individuelt i form av samtaler, praktisk bistand, hjelp til kartlegging og sortering i behov, henvisning og følge til andre tilbud m.m. De som tilbys oppfølging er både personer som er i aktivt sexsalg og personer som har solgt seksuelle tjenester tidligere. I løpet av 2019 har et sted mellom 190 og 200 personer mottatt oppfølging hos oss. Dette tallet er på samme nivå som i 2018.

Personer med prostitusjonserfaring er en heterogen gruppe, med ulike livssituasjoner, behov, ønsker og ikke minst rettigheter i Norge. Vi har derfor en individuell tilnærming i tilbudet om oppfølging, og det er brukeren som definerer hvilken målsetting hun/han ønsker bistand til å oppnå.

Mange som tar kontakt med oss for oppfølging opplever at prostitusjon er det eneste alternativet i den livssituasjon som de befinner seg i, til tross for at mange ønsker seg noe annet. Rettighetsfattigdom er utbredt i brukergruppa vår. Mange mangler formelle rettigheter, andre har av ulike grunner ikke kapasitet til å benytte rettigheter de har. Vårt bidrag kan være å støtte brukeren i å fremme sin egen sak, prøve å finne alternativer til salg av seksuelle tjenester i den grad de eksisterer,

³ Tveit, M. og Skilbrei, M-L. (2008). *Mangfoldig marked. Prostitusjonens omfang, innhold og organisering*. Oslo: FAFO

⁴ Se Tveit, M. og Skilbrei, M-L. (2008). *Mangfoldig marked. Prostitusjonens omfang, innhold og organisering*. Oslo: FAFO, Tyldum, G. og Tveit, M. (2008). *Someone who cares. A study of vulnerability and risk in marriage migration from Russia and Thailand to Norway*. Oslo: FAFO, Kristvik, E. (2005). *Sterke hoved og sterke hjerte, Thailandske kvinner på sexmarknaden i Oslo*. Oslo: Seksjon for medisinsk antropologi. Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin.

og hjelpe til med å finne strategier for å få mer kontroll i eget liv og bedre takle en utfordrende livssituasjon.

Vi har et bredt samarbeid med andre instanser – som NAV, barneverntjenesten, utlendingsforvaltningen, politiet, advokater og utdanningsinstitusjoner. Vi bistår i forhold til utfordringer knyttet til helse – psykisk, seksuell, fysisk – bolig, økonomi, oppholdsgrunnlag, barnevern, vold og sikkerhet, utdanning og arbeid. Vi tilbyr også samtaler og støtte angående for eksempel psykiske forhold, sosialt nettverk og erfaringer fra salg av seksuelle tjenester.

Helse

Vi har hatt særlig fokus på seksuell helse og psykisk helse i vårt arbeid i 2019.

Vi har i flere år tilbudt hurtigtester for Hiv og for Hiv og syfilis (kombitest) og opplever at dette er en etterspurt tjeneste. Vi har 6 sosialkonsulenter som snakker 6 ulike språk som kan teste og kompetansen innenfor språk og kultur er avgjørende for å kunne teste mange av de vi møter. Testtilbudet er både viktig for at mennesker skal få vite sin hiv-status, og det er også en mulighet til å få gode samtaler om seksualitet og seksuell helse. Flere av våre ansatte har hospitert på Aksept for å lære mer om hiv og det å leve med hiv, og vi deltok på fagdag for fagfeltet innen hivforebyggende arbeid hvor vi sammen så på hvordan vi kan øke testfrekvens hos utsatte grupper.

Vi har gjennomført gruppeundervisninger med temaer innenfor seksuell helse til tre ulike grupper i 2019, dette i samarbeid med jordmor på Helsesenteret for papirløse og MSO. Vi har også hatt en temakveld om rus og sex i samarbeid med Chemfriendly, og en undervisning om diabetes.

Psykisk helse er et helseområde vi har stor bevissthet rundt. Flere av våre sosialkonsulenter har mye kompetanse på stress, traumer, symptomer på traumer og stabiliseringsteknikker, og vi er opptatt av hvordan vi kan være bevisste på traumesymptomer i samtale med våre brukere, og legge til rette for stabilisering. Vi har hatt flere ulike undervisninger for ansatte, blant annet om miljøarbeid og hvordan jobbe med psykisk helsearbeid i en lavterskesetting.

I 2018 startet vi et prosjekt der målet var å dele vår kunnskap om vår målgruppes erfaringer i møte med psykisk helsevern. Vi laget en presentasjon sammen med flere av våre brukere og har i 2019 hatt undervisning ved 4 ulike DPSer i oslo.

I år har vi også hatt et samarbeid med Musikkhøyskolen der vi har undervist elever ved utdanningene «musikk og helse» og «musikkterapi» og de har hatt konserter på vårt miljøtiltak på fredag kveld.

Arbeid og kvalifisering

Arbeid og kvalifisering har vært viktig tematikk i oppfølgingsarbeidet på Nadheim de siste ti årene, også i 2019. Arbeidet har primært vært finansiert gjennom Justis- og beredskapsdepartementets tilskuddsordning for tiltak innen prostitusjonsfeltet.

Målet er å gi personer med prostitusjonserfaring bistand til å komme ut i ordinært arbeid eller oppnå økt tilnærming til arbeidslivet. Fokuset er på individuell veiledning, kvalifiserende tiltak og formidling til arbeid.

Den individuelle veiledningen vektlegger jobbsøking, avklaring av rettigheter og formidling av kvalifiseringstiltak der det er mulig. Vi bistår med å skrive CV og jobbsøknader og fungerer som støtte underveis i en jobbsøkerprosess. Generell veiledning om det norske arbeidsmarkedet, formelle og uformelle regler, rettigheter og plikter i arbeidslivet står og sentralt. Der det er mulig veileder vi den enkelte inn mot NAV og kan bistå med å søke ulike støtteordninger.

Oppholdsstatus og rettighetsgrunnlag setter rammer for hvilke muligheter og begrensninger den enkelte har, og hvilken type oppfølging vi kan tilby. For eksempel har våre thailandske brukere i hovedsak opphold på grunnlag av familiegjennforening, og har dermed også mulighet til å få arbeidskvalifiserende bistand gjennom det offentlige hjelpeapparatet. EØS-borgere derimot har ikke krav på bistand fra NAV, men har rett til å jobbe i Norge eller oppholde seg her i en tidsbegrenset periode som arbeidssøkere. Blant de som søker vår bistand finnes det også personer med svært små muligheter til å få arbeidstillatelse i Norge. Dette gjelder spesielt borgere fra Nigeria og Russland. I disse tilfellene handler veiledningen om en avklaring av manglende rettigheter og hjelp til å vurdere andre handlingsalternativer.

Vi ser at mange av våre brukere, i den grad de lykkes å komme i jobb, utgjør en sårbar gruppe på arbeidsmarkedet. Jobbene karakteriseres ofte av midlertidige arbeidsforhold, små stillingsprosenter, lav lønn og høy uforutsigbarhet.

Flere av Nadheims brukere får oppfølging fra Nav inn mot arbeid og kvalifisering. Samtidig ser vi utfordringer også her, og svært få lykkes med å faktisk komme ut i ordinær jobb. Andre igjen ønsker ikke å benytte seg av sine rettigheter hos Nav.

Siden 2009 har Nadheim samarbeidet med eksterne firmaer om formidling til arbeid, der flere personer har fått jobb i ordinære bedrifter opp igjennom årene. To nye personer fikk i løpet av 2019 jobb i et renholdsfirma vi har samarbeidet med over flere år. I 2019 har vi også ansatt to brukere på ulike miljøtiltak i egen virksomhet. En tredje bruker har hatt ansvar for å drifte Kirkens Bymisjons afrikanske dansegruppe. Dansegruppa har hatt møtested og jevnlig øvinger på Nadheim hele året.

Vi ønsket i 2019 å utvide bedriftssamarbeidene ytterligere, men det har vist seg krevende å finne rett bedrift til rett kandidat. Høsten 2019 startet vi i stedet samtaler med Unikum⁵ om et samarbeid om kartlegging og oppfølging knyttet til arbeid for personer i Nadheims målgruppe, med mål om videreformidling til ordinær jobb på sikt. Å videreutvikle dette initiativet vil ha fokus i året som kommer.

Nadheim har i 2019 også tilbudt norskkurs ved Oslo Voksenopplæring til fem personer. Fire av deltakerne avla norskprøver i løpet av året, med gode resultater. Vi har også hatt en deltaker på norskkurs i regi av Caritas. Parallelt med kursene ble det tilbudt 1-1 leksehjelp av frivillige på Nadheim.

I tillegg ble det holdt lavterskel norskkurs på Nadheim i samarbeid med frivillige lærere, hvor ca. 20 personer deltok. Gjennom et samarbeid med bedriften Sopra Steria har vi også hatt anledning til å tilby datakurs til 11 personer.

⁵ Unikum er en arbeidsinkluderingsbedrift, drevet av Oslo kommune og Kirkens Bymisjon.

Menneskehandel

Nadheim har også i 2019 vært i kontakt med flere personer som er blitt identifisert som ofre for menneskehandel i årene 2007–2018. I hovedsak dreier det seg om kvinner, men også menn og personer med annet kjønnsuttrykk. Vi hadde én ny person som ble identifisert som utsatt for menneskehandel i 2019, men som valgte å ikke ta imot bistand. Majoriteten av de vi har kontakt med som har vært utsatt for menneskehandel tilbake i tid kommer fra Nigeria.

Både antallet personer utsatt for menneskehandel som vi identifiserer og som vi følger opp over tid har minket fra 2012, men er tilnærmet helt likt mellom 2018 og 2019. Vi har identifisert betydelig færre nye mulige ofre for menneskehandel fra 2015 og frem til i dag, enn vi gjorde i årene før. Dette skyldes dels en kraftig reduksjon i gateprostituasjon og færre kvinner fra Nigeria, og dels at andre aktører har en mer sentral rolle i det å identifisere. Det at vi treffer færre i gateprostituasjon, og da særlig kvinner fra Nigeria, henger sammen med strengere migrasjonspolitisk praksis.

Vi tror at reduksjonen i antallet nyidentifiserte også kan henge sammen med at mange ikke opplever at den hjelp som stilles til rådighet er relevant eller tilstrekkelig i den situasjon som de er i. Flere har fortalt at de har havnet i en mer utfordrende situasjon etter at refleksjonsperioden har løpt ut enn de var i før de tok imot hjelp. Det at folk som har tatt imot hjelp erfarer dette, tror vi har innvirkning på hvor mange som ber om hjelp i en menneskehandelssituasjon. Vi tror altså ikke at denne nedgangen nødvendigvis skyldes at færre blir utsatt for menneskehandel i Norge. Vi har ikke hatt oppfølging av personer i refleksjonsperiode i 2019.

Når vi får en henvendelse fra en voksen person som forteller en historie som tilsier at vedkommende er utsatt for menneskehandel, er vår praksis å anbefale personen å vurdere om ROSAs^[3] tilbud er relevant, og legge til rette for et møte. I samarbeid med ROSA vil vi se til at personen også får juridisk veiledning knyttet til sin oppholdsstatus og ev. anmeldelse av bakperson. Hvis personen blir anbefalt å søke om refleksjonsperiode, men et krisesentertilbud ikke vurderes som egnet, vil vi samarbeide med NAV Grünerløkka om den sosialfaglige oppfølgingen. Hvis en mindreårig henvender seg til oss som et mulig offer for menneskehandel tar vi umiddelbart initiativ til samarbeid med barnevernstjenesten.

Når det gjelder personer vi har fulgt opp over tid, noen helt siden 2007, er den sosialfaglige oppfølgingen som regel ikke lenger knyttet til en menneskehandelssituasjon, men andre forhold. De fleste i denne gruppa har fått innvilget oppholdstillatelse – ikke på bakgrunn av å ha vært utsatt for menneskehandel, men på andre grunnlag – ofte familiegjenforening med barn eller ektefelle, eller arbeidstillatelse som EØS-borgere. Det vi ser er at mange fortsatt etter flere år sliter med å takle erfaringene sine og har dårlig psykisk helse. Noen har utfordringer som aleneforeldre. Mange opplever det å etablere seg i Norge som krevende, og etterspør praktisk hjelp og støtte knyttet til et system som oppleves som fremmed.

For mer informasjon om arbeid på menneskehandelfeltet, se kapittelet om Lauras hus.

^[3] ROSA står for reetablering, oppholdssteder, sikkerhet og assistanse og er et prosjekt underlagt Krisesentersekretariatet. ROSA koordinerer blant annet trygge oppholdssteder på krisesenter for kvinner utsatt for menneskehandel. ROSA er også en av to henvisende instanser til Lauras hus.

Barn og barnevern

Flere av de vi følger opp individuelt har barn, og de fleste er alenemødre. Bistand knyttet til foreldreskap og oppfølging av barn er i noen saker en del av vårt arbeid.

I noen saker er vi i kontakt med barnevernstjenesten. Flere brukere mottar ulike støttetiltak, som veiledning og avlastning. Noen få har mistet den daglige omsorgen for barna sine. Vi har rutiner for å melde bekymring til barnevern i saker der det er nødvendig.

Nadheim ser at enkelte av våre brukeres barn kan være i en utsatt posisjon for å utvikle sosiale problemer og psykiske helseplager senere i livet. Dette kan henge sammen med fattigdom, dårlige boforhold eller mødrenes utfordringer når det gjelder å orientere seg i samfunnet, på grunn av språkproblemer og manglende systemforståelse. Noen av mødrene sliter også med egen fysisk og psykisk helse.

For å ha en forebyggende tilnærming på dette området etterstreber vi å bidra til nettverksbygging, gode opplevelser og informere om fritidsaktiviteter for barn. I forbindelse med jula bidrar private givere til at våre brukere kan gi sine barn julegaver som de ellers ikke hadde hatt råd til.

I 2019 har vi tilbudt deltakelse i foreldreveiledningsprogrammet Cos – P, to mødre som er brukere av Nadheim benyttet seg av dette.

Vold og trakassering

Vi ser med bekymring på at brukergruppa vår er svært utsatt for vold, trakassering og diskriminering.

Også i 2019 har vi hørt mange fortellinger om og fulgt opp erfaringer som handler om alvorlig vold - for eksempel voldtekter og voldtektsforsøk, slag, ran og trusler. Det vi ser, og som også Pro Sentret og Pion sine undersøkelser av voldsutsattheten i prostitusjonsmiljøet har vist⁶, er at personer som selger sex dels er sårbare for å bli utsatt for vold og trakassering i prostitusjonen, som fra kunder, bakpersoner og forbipasserende, men også på andre arenaer i livet, som fra partnere og bekjente. Vi har også erfart at prostitusjonsmiljøet på gata i perioder er urolig.

Vi ser også med bekymring på at mange forteller at de vegrer seg for å anmelde volden. Noen har erfaring med, eller frykt for, å ikke bli tatt på alvor eller behandlet med respekt på grunn av det stigma som omgir prostitusjonen og dens aktører. Andre oppgir at de ikke ønsker kontakt med politiet på grunn av at de da frykter å miste bopelen sin hvis politiet finner ut av at de selger sex fra en leid bolig og varsler utleier om det. Andre er redde for å bli kastet ut av landet hvis de ikke har oppholdspapirene i orden. Dette er en helt reell frykt, og vi kan dokumentere flere eksempler som underbygger dette.

⁶ Bjørndahl, U. og Norli, B. (2008): Fritt vilt. En rapport om voldserfaringene til kvinner i prostitusjon. Oslo: Pro Sentret. og Bjørndahl, U. (2012): Farlige forbindelser. En rapport om volden prostituerte i Oslo utsettes for. Oslo: Pro Sentret.

Sørli, Aleksander og M.P. (2019): Sårbarhet og samhold hos personer som selger sex via internett. Oslo, Pion

Nadheim sitt brukerråd fokuserer på disse problemstillingene i sitt arbeid og løfter dem jevnlig frem i ulike fora⁷.

I 2019 søkte vi og fikk innvilget prosjektmidler fra Konfliktrådet, til et prosjekt der vi vil kartlegge erfaringer med vold i nære relasjoner blant Nadheims brukere. Nære relasjoner defineres i denne sammenheng som de relasjoner, steder eller arenaer hvor en kan forvente å være trygg, som familie, der en bor eller der en overnatter. Gjennom prosjektperioden skal vi intervju et antall av våre brukere, samt innhente informasjon via spørreskjema, og vurdere tiltak opp mot dette tema basert på informasjonen vi får.

Gruppetiltak/miljøtiltak

Nadheim holder åpent hus med fellesmiddag på fredagskvelder – et tidspunkt når de aller fleste andre lavterskeltilbud for målgruppa vår holder stengt. Åpent hus skal være en arena for sosialt samvær og nettverksbygging. Det skal forebygge og redusere ensomhet. Det er rom for å komme og hvile på sofaen og slappe av, samtidig som det skal være et møtested som engasjerer, virker oppbyggende og skaper deltakelse. Vi har hatt åpent 35 fredager og hver fredag har hatt et snitt på 10 gjester.

Vi markerer ulike høytider, som jul og påske, og har større feiringer. Julaften 2019 ble det arrangert et arrangement på Nadheim i regi av brukerrådet.

En ansatt og tre frivillige organiserer og gjennomfører åpent hus hver fredag. De frivillige har ulik arbeidsfordeling; to er på kjøkkenet og lager og serverer middag, mens den tredje er såkalt «miljøfrivillig», det vil si at den skal være i miljøet sammen med den ansatte. I 2019 har vi arrangert åpent hus uten ansatte tre kvelder, da drevet av frivillige og en bruker.

Den årlige sommerfesten for brukere, frivillige og ansatte fant sted 14. juni.

Juletreffesten ble arrangert etter jul i år, tirsdag 07. januar, og 35 gjester deltok.

To dager i uka, tirsdager og torsdager, serverer vi lunsj i stua. En ansatt, en frivillig og en ansatt med brukererfaring har sammen hatt ansvar for lunsjen. Hver lunsj har et snitt på 10-15 gjester.

Turer og sosiale og kulturelle aktiviteter

For å motvirke ensomhet og øke trivsel og velvære i brukergruppa ser vi det som viktig å legge til rette for positive opplevelser.

I 2019 har vi blant annet vært på Tusenfryd, båttur til Drøbak, teater, kino og parkturer.

Undervisning

Nadheim har i flere år arrangert norskkurs på mandag kveld, drevet av frivillige. Norskkurs er ikke bare et tilbud om undervisning, men også sosialt felleskap og et måltid. Matfellesskapet er en fin arena for

⁷ Se avsnitt om brukerrådet under kapitlet om påvirkning.

å praktisere den norsken de har lært. Høsten 2019 ble det besluttet å ta en pause i mandagskurset, grunnet synkende deltakelse.

Vi har opprettholdt språktrening for thaitalende, og høsten 2019 etablerte vi og norsktrening for russisktalende. Språktrening i norsk for thaitalende holdes av to frivillige, med en ansatt som deltaker, og ble avholdt 29 onsdager gjennom året, med en deltakelse på 4-6 personer hver gang. Kurset vi startet for russisktalende er et nyetablert tilbud, og foreløpig har 2-3 personer deltatt hver gang.

Vi har gjennomført undervisning i seksuell helse for brukere tre ganger i 2019, i samarbeid med Helsesenteret og MSO. Det ble holdt en undervisning for spansktalende kvinner, en for thailandske kvinner og en for norske kvinner. Tema var seksuelt overførbare infeksjoner, syklus, overgangsalder, oralsex og analsex.

Vi lagt til rette for undervisning i rus og sex ved Chemfriendly og Diabetesforbundet har undervist om diabetes.

I samarbeid med Lauras hus ble det gjennomført foreldrekurs i Cos- P, der tre mødre deltok.

Vi har hatt et spesielt fokus på informasjonsformidling til thailandske brukere høsten 2019, og i tillegg til undervisning i seksuell helse ble det arrangert kurs med innføring i Nav systemet, innføring i regnskap for enkeltmannsforetak og tur til samarbeidspartnere; Stella Røde Kors og JURK.

Påvirkning og synlighet

En viktig del av Nadheims arbeid handler om påvirkning: Vi vil styrke våre brukeres politiske og sosiale gjennomslagskraft med hensyn til beslutninger som berører dem, og arbeide for å påvirke rammevilkår og politiske prosesser og beslutninger i vårt fagfelt. Vi har hatt to hovedfokus i dette arbeidet i 2019; i september arrangerte vi en konferanse på Litteraturhuset i Oslo i samarbeid med Kirkens Bymisjons tiltak på prostitusjonsfeltet, det vil si Albertine i Stavanger, FRI i Bergen og Nadheim Trondheim. Vårt andre hovedfokus har vært arbeid med å påvirke forslaget fra Justisdepartementet om endringer i utlendingsforskriften, knyttet til oppholdstillatelse for personer utsatt for menneskehandel. Vi har hatt en rekke politiske møter sammen med Rosa, Røde Kors, Lauras hus og Frelsesarméen.

Brukerrådet

Kirkens Bymisjons strategi- og verdidokumenter understreker viktigheten av å fremme deltakelse, og det å arbeide for å styrke folks mulighet til medinnflytelse på forhold som preger deres livssituasjon og styrke innflytelsen innad i vår organisasjon fra dem vi arbeider for og sammen med.

I 2008 ble det i tråd med dette opprettet et brukerråd på Nadheim. Vi ønsket at våre brukere i stor grad skal delta, påvirke og stake ut kursen for hva Nadheim skal være, og hva Nadheim skal mene om ulike problemstillinger i prostitusjonsdebatten. Vi så at involvering av brukere således både er et mål og en metode for hvordan Nadheim skal utvikle seg.

Brukerrådets mandat er at det skal gi Nadheim råd om driften av virksomheten når det gjelder planer og tiltak. Det skal videre gi Nadheim råd og eventuelt selv uttale seg, om ulike spørsmål eller saker knyttet til prostitusjon eller prostitusjonsdebatten. Brukerrådet er ikke et beslutningsorgan og

brukerrepresentantene representerer seg selv. Ønsket er at erfaringer og synspunkter skal bringes frem til allmennheten, til beslutningstakere og andre viktige aktører innen feltet. Medlemmene har forskjellige meninger knyttet til de ulike problemstillingene, og siden vi vet at personer med prostitusjonserfaring er en heterogen gruppe, ønsker vi at denne ulikheten også skal vies plass.

I 2019 har brukerrådet bestått av sju brukerrepresentanter fra Norge, Ungarn, Romania, Brasil og Colombia. De har ulik erfaringsbakgrunn med hensyn til rus, prostitusjonsarenaer og hvordan de startet med prostitusjon. I tillegg deltar to Nadheim-ansatte i brukerrådets arbeid. Deres oppgave er å tilrettelegge praktisk for arbeidet og å være en samtalepartner inn i dette. Brukerrådet kan også velge å la de ansatte representere rådet utad. Rådet har hatt 7 møter i 2019.

I 2019 har brukerrådet vært på studietur til Madrid, hvor de besøkte relevante tiltak på feltet.

Rådet har i tillegg deltatt i følgende aktiviteter:

- 13. mars: Undervisning for 18 sosionomstudenter der tema var prostitusjon, brukerrådet og egne erfaringer.
- 12.mars: Møte mellom Skeiv Verden og Brukerrådet
- 08.april: Intervju med brukerrådsrepresentant ved Julie Hjernstad fra =Oslo der tema var «ti år med sexkjøpsloven»
- Mai: innlegg i Albertine ved brukerrådsrepresentant; «De ufortalte historiene i #METOO» I
- 19.september: brukerrådet deltok på Kirkens Bymisjons konferanse om prostitusjon og menneskehandel, ti år etter sexkjøpsloven
- 21.september: brukerrådsrepresentant ble intervjuet på Lørdagsrevyen.
- 20.november: undervisning om prostitusjon for masterstudenter på VID
- 26.november: deltakelse på forelesning om «Rus og Sex» med Andrés Lekanger fra Chemfriendly
- 24.desember: brukerrådsrepresentant tok initiativ til julearrangement julaften
- 25.desember. brukerrådsrepresentant ble intervjuet av Dagbladet

Nadheim i media

- 25. januar: Reportasje i Norsk ukeblad om Laura Nadheim, intervju med virksomhetsleder
- Juni: intervju med = Oslo, virksomhetsleder og brukerrepresentant
- 11.september: Kommentar i Dagbladet; «Sexkjøpslovens forbannelse»
- 13.september: Kommentar i Dagsavisen i samarbeid med Rosa, Frelsesarmeen og Røde Kors, «Regjeringen svikter ofrene»
- 13.september: Intervju med virksomhetsleder på Østlandssendingen i NRK om regjeringens forslag til endring i utlendingsforskriften
- 18. desember: Intervju ved Dagbladet av brukerrådsrepresentant
- 25. desember: intervju ved Dagbladet, virksomhetsleder og bruker, om det å selge sex i juletida

Presentasjoner

- 11.januar: «Prostitusjon og menneskehandel i Oslo», Lilleborg Kirke
- 26.februar: «Nadheims arbeid», ledersamling i Tøyenkirka
- 07.mars: «Salg av seksuelle tjenester; hvem, hvorfor og utfordringer», Grorud DPS

- 13.mars: undervisning for sosionomstudenter fra VID
- 07.mai: presentasjon av Nadheims tilbud på Prosentret
- 14.mars: «Salg av seksuelle tjenester; hvem, hvorfor og utfordringer», Lovisenberg DPS, SOFT team
- 08.mai: «Salg av seksuelle tjenester; hvem, hvorfor og utfordringer», Søndre Oslo DPS
- 24.mai: «menneskehandel, sosial dumping og det moderne slaveri», internseminar om EØS borgere og arbeid, Kirkens Bymisjon Oslo
- 15.juni: «Erfaringer med sexkjøpsloven», Ottar markerte 10 år med loven, Popsenteret
- 23.september: «Sexual and gender based violence and migration», undervisning for masterstudenter ved UiO
- 04.november: «Salg av seksuelle tjenester i Norge», undervisning for masterstudenter i Musikk og Helse, Musikkhøgskolen
- 19.november: «Prostitusjon og menneskehandel, Lauras hus og Nadheim», usbekisk delegasjon på besøk
- 20.november: «Prostitusjon og diakoni», undervisning på ViD
- 25.november: «Salg av seksuelle tjenester; hvem, hvorfor og utfordringer», Grünerløkka DPS
- 20.november: «Hivarbeid på Nadheim», fagdag for hivfeltet

Politisk kontakt

- 6.februar: Innspill til justiskomiteen om «det moderne slaveri» ved virksomhetsleder
- 8.oktober: Møte om utvidet opphold for ofre for menneskehandel med Toskedal på Stortinget, Krf, ved virksomhetsleder
- 23.oktober: møte om utvidet opphold for ofre for menneskehandel med Masud Gharahkani, Ap, ved virksomhetsleder
- 14.november: møte med Marit Halse, Rødt, om Natthjemmets budsjett
- 18.desember: møte med Lene Vågslid, leder av Justiskomiteén, om menneskehandel og utlendingsforskriften

Samarbeid og fagutvikling

Besøk og samarbeid

- 01.februar: besøk fra den amerikanske ambassaden, med tema menneskehandel
- 12.mars: besøk fra Skeiv Verden, blant annet med tema likepersonsarbeid
- 06.mai: besøk fra PION, med tema sårbarhet og samhold hos personer som selger seksuelle tjenester via internett
- 09.september: besøk fra Pro og Marita med tema oppsøkende arbeid i gata
- 30.september: besøk fra Sex og Samfunn med tema tantrisk massasje og sex kjøpere
- 07.november; besøk fra Aksept, erfaringsdeling
- I 2019 arrangerte vi en konferanse på Litteraturhuset sammen med Kirkens Bymisjons tiltak på prostitusjonsfeltet, det vil si Albertine i Stavanger, FRI i Bergen og Nadheim Trondheim. Tema for konferansen var «10 år etter sexkjøpsloven», med fokus på menneskehandelsfeltet og prostitusjon som fenomen. Tiltakene møttes både i Bergen og i Oslo i forkant av konferansen.

- Nadheim deltar i en samarbeidsgruppe knyttet til arbeid med HIV-relaterte spørsmål i Kirkens Bymisjon, på tvers av byer og virksomheter.

Studiereiser

Nadheim reiste ikke på studietur i 2019, men prioriterte å delta på Kirkens Bymisjons personalseminar på Sundvolden hotel. Virksomhetsleder ved Nadheim har deltatt på studietur til Italia med Lauras hus, og til Serbia med ledergruppen i vår avdeling i Kirkens Bymisjon.

Veiledning

Ansatte i avd. Nadheim har også i 2019 mottatt gruppeveiledning fra rådgiver i Kirkens Bymisjon, Steinar Eraker. Ansatte gis også tilbud om individuell veiledning.

Utdanning og kurs

I 2019 har en ansatt påbegynt master i sosialt arbeid ved Oslo Met, og en ansatt har gjennomført kurs i veiledningsteori og metode. To ansatte har deltatt på Bymisjonsakademiet. Videre har ansatte deltatt på ulike seminarer, fagdager og kurs:

- 29.januar: seminar om diskriminering ved Skeiv Verden
- 16.januar: «det flerkulturelle møtet i psykiatrien», seksjon for pasientsikkerhet og likeverdige helsetjenester, Søndre Oslo DPS
- 01.februar: «Breaking the cycle of violence», Nobels Fredssenter
- 18.februar: «Sexarbeid og hatkriminalitet», Pion, Litteraturhuset
- 27.februar: «Prosentret snakker om seksuell helse», lansering av veileder, Prosentret
- 06.mars: Fagdag om EØS borgeres rettigheter, arrangert av Kirkens Bymisjon Oslo
- 27.mars: kurs om BDSM, Sex og samfunn
- 21.mai: Fagdag med Marianne Wold Olsen, med tema «hva er miljøarbeid?»
- 24.mai: Fagdag om EØS borgere, menneskehandel, sosial dumping, arrangert av Kirkens Bymisjon Oslo
- 28.mai: Fagdag med Anbjørg Ohnstad, med fokus på uro og aktivering
- 10. oktober: lansering av boka «Asylsøkere og flyktninger – psykisk helse og livsmestring», Rådet for psykisk helse, Kulturhuset
- 25.oktober: Fagdag om hvordan få sårbare grupper til å teste seg for hiv, arrangert av Kirkens bymisjon, Skeiv verden og Helseutvalget
- 15.november: Rosas konferanse om menneskehandel, the Hub Hotel Oslo
- 27.noveber: undervisning på RVTS i regi av Prosentret
- 05.desember: fagmøte med 24sju, om psykisk helsearbeid i en lavterskelsetting

Frivillighet

Nadheim har i 2019 hatt en stabil stab med ca. 22 frivillige medarbeidere som har vært fast tilknyttet ulike tiltak og oppgaver. Rekrutteringen av frivillige medarbeidere skjer i hovedsak gjennom St. Hanshaugen Frivilligsentral, men også ved at personer som ønsker å være frivillige kontakter oss direkte.

Vi har frivillige som deltar på åpent hus på fredag kveld, der de lager mat, serverer og er tilstede i miljøet. I 2019 arrangerte vi to åpent hus kvelder drevet av frivillige og brukere, uten ansatte tilstede.

På tirsdager og torsdager har vi hatt frivillige som fungerer som husverter og som lager lunsj på vårt drop-in lunsjtilbud. Dette innebærer å åpne døren, ta telefonen og bidra til at folk føler seg vel mottatt i Nadheims åpningstid. På norskkursene Nadheim arrangerer mandag kveld (pause fra høst 2019) og onsdag formiddag har vi frivillige som lager mat, serverer og underviser. Vi har også en frivillig som kommer fast og utfører vaktmestertjenester for oss. I tillegg deltar flere av våre frivillige ved spesielle anledninger som juletreff og sommerfest.

Vi tilbyr våre frivillige individuell veiledning ved behov, og vi arrangerte to felles frivilligsamlinger i 2019. På disse samlinger drøftes ulike problemstillinger knyttet til det frivillige arbeidet, og vi gir en orientering om Nadheims øvrige aktiviteter. Våre frivillige inviteres også til fellesarrangementer i regi av Kirkens Bymisjon.

De frivillige på Nadheim representerer en viktig ressurs, og gjør det mulig for oss å opprettholde stabilitet og kvalitet i vårt arbeid.

Økonomi avdeling Nadheim

Nadheims samlede lønns- og driftskostnader var i 2019 på ca. kr. 10 400 000. Nadheim er i hovedsak finansiert gjennom Kirkens Bymisjon i Oslo, men mottar også offentlig drifts- og prosjektstøtte fra Justis- og beredskapsdepartementet, Helsedirektoratet, Velferdsetaten Oslo kommune og Konfliktrådet. I tillegg kommer noe støtte fra private legat og stiftelser, i 2019 har disse vært Scheiblers stiftelse, Eckbos legat.

I tillegg mottok Nadheims tre avdelinger naturalia fra Nortura, Friele og Matsentralen.

Natthjemmet

Natthjemmet ble startet i 1990 for kvinner i rus- og prostitusjonsmiljøet i Oslo, som en del av skadereduksjonspraksisen på rusfeltet. Dette for å kunne tilby et trygt sted å overnatte til kvinner i rus og prostitusjon. Natthjemmet ble et supplement til øvrig kommunal tjeneste, der grunnleggende behov som et sted å sove, mat, en dusj og vask av klær ble møtt. Det skulle være et sted der man er trygg, får være sammen med andre og kan være seg selv.

Natthjemmet er en del av overdosestrategien og har kurs i bruk av Nalokson nesespray for gjestene, ansatte, studenter og frivillige. Natthjemmet skal følge retningslinjer og intensjoner i overdosestrategien. Det å ha et sted som Natthjemmet har flere ganger vist seg å være direkte livreddende.

Natthjemmet har i en årrekke drevet nybrottsarbeid og tenkt utradisjonelt når det gjelder drift og brukermedvirkning. Natthjemmet ble våren 2016 innlemmet i Nadheim som en av tre avdelinger. Dette ble gjort for å kunne styrke Natthjemmets forutsetninger for å oppfylle sitt mandat, gjennom å tilby brukerne av Natthjemmet mer oppfølging gjennom Nadheim sine tilbud, inkludere de ansatte i et større faglig fellesskap og sikre Natthjemmets drift i kritiske perioder, som ved sykdom og ferieavvikling.

Natthjemmet er ett hus lokalisert sentralt i Oslo, med 13 akutte sengeplasser, felles kjøkken, stue, dusj og toalett.

I 2018 hadde Natthjemmet store utfordringer med veggdyr, men har i 2019 iverksatt flere forebyggende tiltak som ser ut til å ha god effekt, og problemet er redusert.

Oppdrag

Hovedoppdraget for Natthjemmet er å tilby akutt overnatting til kvinner i rus- og prostitusjonsmiljøet i Oslo. Natthjemmet skal:

- Holde åpent fra kl. 21.00 til kl. 12.00 dagen etter
- Tilby mulighet for dusj, klesvask, mat
- Tilby noen å snakke med, og støtte til å knytte kontakt med øvrig hjelpeapparat
- Være et trygt sted for gjestene
- Ha et fokus på gjestenes helse
- Integrere kjerneverdiene brukermedvirkning, respekt, omsorg, fellesskap, trygghet og myndiggjøring i arbeidet

Natthjemmets gjester

Natthjemmet er åpent for kvinner som har et akutt behov for overnatting, som ofte har utfordringer knyttet til rus, psykisk helse, og noen har også prostitusjonserfaring. Det kan være kvinner som er hjemløse, uten fast bopel, eller kvinner som ikke klarer å nyttiggjøre seg egen bolig eller hybelhus. De aller fleste som benytter overnattingstilbudet er i aktiv rus, og det er tillatt å bruke rusmidler på huset.

2019 har vært preget av tung rusbruk, noe som igjen har betydd store utfordringer knyttet til psykisk helse. Det har vært flere episoder med vold og konflikter på huset. Vi har og hatt flere tilfeller av overdoser, der ambulanspersonell har blitt tilkalt.

Flere av Natthjemmets gjester tilbys individuell oppfølging på huset på dagtid. Natthjemmet er et supplement til øvrig kommunal tjeneste, og mange av Natthjemmets gjester har behov for tjenester fra kommune- og spesialisthelsetjenesten over lang tid. Flere opplever brudd i behandlingsforløpet, utfordringer knyttet til bolig, manglende helseoppfølging, og et fragmentert tjenestetilbud. Natthjemmet skal søke å koordinere bistanden for den enkelte, i samarbeid med den det gjelder, på en best mulig måte. I mange tilfeller samarbeider vi tett med 24SJU, som og kjenner Natthjemmets brukergruppe godt.

Bruken av huset og overnattinger

I 2019 har det vært totalt 1890 akuttovernattinger på Natthjemmet, mot 1919 i 2018. Vi har sett en svak nedgang i antall akuttovernattinger de siste årene, og vi har derfor satt i gang et arbeid for å se nærmere på årsakene til dette. Vi regner med å ha fullført dette arbeidet i løpet av 2020. Omtrent halvparten av de som overnatter har Oslo- tilhørighet, selv om vi ikke har sikre tall på dette, da ikke alle oppgir dette. Overnattingene fordeler seg noe ujevnt gjennom året.

142 personer har overnattet på Natthjemmet i 2019, mot 121 i 2018. Hvor mange netter den enkelte overnatter varierer, mens noen har vært innom en gang har andre overnattet hyppigere.

41 personer brukte tilbudet for første gang i 2019, mot 33 i 2018. Trolig er Natthjemmet blitt bedre kjent gjennom den oppsøkende virksomheten vi har i det kvinnelige rusmiljøet.

Brukermedvirkning og myndiggjøring

Natthjemmet har lang tradisjon for å inkludere brukere av huset i driften. Brukermedvirkning er en viktig verdi som Natthjemmets metodikk tar utgangspunkt i, men har også vært en bærebjelke i og forutsetning for selve driften.

Brukermedvirkning tar utgangspunkt i menneskets livserfaring, og at man er kvalifisert for deltakelse. Når man opplever å bli inkludert og sett på som en deltaker, skaper dette gjerne en opplevelse av og en motivasjon for livsendring.

Overnattingstilbudet har frem til 2018 blitt driftet av en ansatt og en bruker som er «praksisvakt», i fellesskap. Fra 2018 til sommeren 2019 har vi hatt praksisvakter, men har også erstattet praksisvakter med ansatte.

Praksisvaktene er kvinner med egen erfaring fra å bruke Natthjemmet som gjest, som har oppgaver på huset. Vi holder på med en evaluering av praksisvaktordningen, da vi ser at gjestene de siste årene har en dårligere fysisk og psykisk helse enn tidligere, og det er derfor vanskelig å rekruttere personer til denne ordningen. Av samme grunn har vi sett det nødvendig å øke antall ansatte på natt, fra en våken, til en våken og en hvilende.

Vi vil i 2020 arbeide med hvordan brukermedvirkning kan gjennomsyre driften, men ut fra en realistisk vurdering av hva som er mulige oppgaver. Den viktigste funksjonen til praksisvaktene er å bidra til et godt miljø på huset, og deres tilstedeværelse har ofte en konfliktdempende effekt. I 2019 har kun en person vært praksisvakt.

Hvert år gjennomføres en brukerundersøkelse på Natthjemmet. I 2019 deltok 16 kvinner i undersøkelsene og resultatene viste at gjestene som overnatter på Natthjemmet jevnt over er godt fornøyd med tilbudet.

Det gjennomføres husmøter ca en gang pr. måned.

Samarbeid

Natthjemmet samarbeider med andre virksomheter internt i Kirkens Bymisjon, særlig har Nadheim og 24SJU vært viktige samarbeidspartnere i 2019. Andre samarbeidspartnere er Safir, Gatejuristen, Legevakta, Thereses hus, Sykepleie på hjul, Prosentret og ulike brukerorganisasjoner.

Oppsøkende

I november 2017 ble det satt i gang med oppsøkende arbeid en gang hver andre uke. Vi går en ansatt og en praksisvakt sammen, eller to ansatte, i de åpne rusmiljøene. Vi har trappet opp det oppsøkende arbeidet de siste årene, og ser at det gir effekt ved at tilbudet blir bedre kjent, og at vi har fått en økning i nye gjester som ikke har brukt Natthjemmet før. Med oss i det oppsøkende arbeidet har vi små informasjonsbrosjyrer som forklarer hva Natthjemmet er, og disse har vi også delt ut til ulike aktuelle samarbeidspartnere.

Aktiviteter

Natthjemmet besøkes og av mange uten at de overnatter. Dette er ofte personer som er tidligere brukere av Natthjemmet. De kommer ofte på torsdager og søndager, da vi har en frivillig som lager middag. Dette er et populært tiltak.

Hver år har vi ulike sosiale arrangementer på huset, som sommerfest, julebord og julelunsj. Dette er arrangementer der frivillige, ansatte og brukere av huset feirer sammen.

Personale, praksisvakter og frivillighet

Natthjemmet har i 2019 hatt i underkant av 5 årsverk, før vi fra august utvidet bemanningen på natt, og vi har nå ca 6 årsverk. Det arrangeres jevnlig personalmøter, og alle ansatte tilbys gruppeveiledning en gang i måneden.

1 person har hatt rollen som praksisvakt gjennom året.

I 2019 har 4 frivillige medarbeidere deltatt i virksomheten på Natthjemmet, i ulike roller. De frivillige er en viktig ressurs på Natthjemmet, noen bidrar flere ganger i uka, noen en gang i måneden. Noen bidrar på dagtid med klesvask og annet praktisk arbeid, andre bidrar på kveldstid for å lage middag og være i miljøet. To frivillige arrangerer julebord og sommerfest på Natthjemmet hvert år.

Økonomi avdeling Natthjemmet

Natthjemmet finansieres i all hovedsak av driftstilskudd fra Helsedirektoratet og Velferdsetaten Oslo kommune. I tillegg har Kirkens Bymisjon gått inn med betydelige midler i 2019. Dette er særlig for å styrke bemanningen på natt. Samlede lønns- og driftskostnader var i 2019 på ca. kr. 6 500 000.

Lauras hus

Lauras hus er et trygt botilbud til personer utsatt for menneskehandel og deres barn. Tilbudet er finansiert av Justis- og Beredskapsdepartementet. Beboere søkes inn via NAV Grünerløkka eller Rosa. Botilbudet består i dag av 6 samlokaliserte og 3 eksterne leiligheter. Det tilbys tett sosialfaglig oppfølging, relatert til blant annet sosiale og helsemessige utfordringer. Beboerne har hovedsakelig vært utnyttet til prostitusjonsformål, men andre utnyttelsesformer eksisterer også.

Hver beboer har en selvstendig boenhet med tilgang på personale 24 timer i døgnet. Tiltaket sørger for det meste av hva beboerne behøver, foruten egen husholdning.

Husmøter gjennomføres jevnlig der beboerne kan ta opp forslag til forbedringer og aktiviteter, eller fremme kritiske innspill.

Beboerne mottar tett sosialfaglig oppfølging av personale med helse- og sosialfaglig utdanning. Vi fokuserer spesielt på traumestabilisering. De fleste som kommer til Lauras hus, viser tegn og symptomer på opplevd traume, i en eller annen grad. Tilbudet legges opp individuelt ut i fra behov, med utgangspunkt i en beboerplan. Beboerne har en primærkontakt, som de jevnlig samtaler med. Personens behov og mål, kartlegges i felleskap slik at riktige tiltak kan igangsettes. Et viktig fokus er myndiggjøring og selvstendigjøring.

Tiltaket har et særlig fokus på

- Sikkerhet og trygghet
- Beboernes oppholdssgrunnlag og menneskehandelsak
- Rettighetsbildet
- Helse(Somatisk, psykosomatisk og psykisk)
- Skole, utdanning, arbeid og aktivitet
- Nettverksbyggende arbeid
- Oppfølging knyttet til graviditet og foreldreskap

Sikkerhet

I forkant av en innflytting, gjennomføres en sikkerhetsvurdering av politiets menneskehandelgruppe. Sikkerhetsvurderingen handler i hovedsak om å sjekke ut at de som flytter inn ikke er involvert i andre beboeres menneskehandelsaker. Samtlige kvinner har enten vært i refleksjon, eller har søkt om refleksjon når de kommer til Lauras hus, og fellesnevneren for alle er at de er identifiserte som mulige ofre for menneskehandel.

Beboere i 2019

I løpet av 2019 har 14 kvinner bodd på Lauras hus, 6 av disse bodde på Lauras hus hele året, 3 flyttet ut, 2 flyttet inn og ut samme år og 3 flyttet inn. 3 barn i alderen 0-3 år har bodd på huset i 2019. Beboerne har ulike opprinnelsesland, og i 2019 har disse vært Nigeria, andre afrikanske land, eller fra ulike land i Asia og Sør-Amerika.

Oppholdsstatus

Beboerne på Lauras hus har ulike oppholdsstatus; de kan være innvilget refleksjon og ha status som reflektant, de kan ha status som asylsøker som venter på vedtak, de kan være innvilget midlertidig eller permanent opphold og vente på bosetting, de kan ha fått vedtak om retur i tråd med Dublinforordningen og de kan ha fått vedtak om utsatt iverksettelse av retur.

I noen situasjoner velger noen å dra fra Lauras hus etter å ha bodd her i kort tid. Årsaken til dette kan være at beboeren ikke opplever vilkårene i refleksjonsperioden og den bistanden tilbudt som tilfredsstillende, eller det kan være frykt for å bli sendt ut av landet.

Henvisninger

Av de som flyttet inn i 2019 ble alle henvist fra Rosa. Det har ikke vært noen henvist fra Nav i 2019 som har flyttet inn, men fordi flere har vært i en refleksjonsperiode, har samarbeidet med Nav likevel vært utstrakt.

Sysselsetting og aktiviteter

Beboere på Lauras hus deltar i ulike grad i aktivitet eller arbeid på dagtid, og vi har gjennom året regelmessige aktivitetstilbud både ukentlig og i ferier og høytider.

7 beboere har gått på norskundervisning (både voksenopplæring og grunnskoleopplæring) gjennom året. En beboer har gått på engelskkurs.

Beboere ble tilbudt deltakelse i foreldreveiledningsprogrammet Cos – P (Circle of Security) og en kvinne deltok i dette.

6 beboere har i perioder deltatt i undervisning på Tone Lise Akademiet.

2 har hatt arbeidspraksis gjennom Maritastiftelsen og 3 har gjennom året hatt ordinært arbeid, som resultat av endt arbeidspraksis gjennom Røde Kors og tiltaket Rett til å bli sett.

2 har i perioder vært hjemmeværende med små barn.

Andre aktiviteter som har blitt tilbudt har blant annet vært hobbyverksted, søndagsmiddager, bingo, svømming, kino, sommertur m.m.

Store deler av 2019 har vi annenhver helg har vi hatt et tilbud til barna og mødrene. Det kan være avlastning, eller aktiviteter.

Gjennom Rosa har de som har ønsket det fått anledning til å trene på treningssenter. I 2019 var det 8 stykker.

Vi har husmøter med beboerne gjennom året.

Beboerne bidrar på huset med husvask og rengjøring i fellesarealer. De deles opp i par og samarbeider om oppgavene. Dette er en viktig treningsarena.

Vi mottar matvarer fra Matsentralen jevnlig, og deler ut maten på huset som et lite supplement til beboernes egen husholdning.

Ettervern

7 kvinner har mottatt oppfølging i etterkant av utflytting i 2019. Av disse hadde 2 flyttet ut i løpet av året, mens de øvrige hadde flyttet ut tidligere. De fleste av disse har opphold i Norge og mottok oppfølging her, men vi har og tilbudt oppfølging i form av telefon- og elektronisk kontakt til personer som var sendt ut av landet med Dublinforordningen.

Ettervernet består av råd og veiledning over telefon, gjerne i forhold til hvordan navigere i det offentlige systemet, samtaler og kafebesøk, bistand/følge til avtaler hos NAV, politi, ambassade, helsevesen m.m.

Ettervernet har gjennom året variert fra svært lite, til omfattende opp mot hver enkelt person. Vi erfarer at ettervern kan være svært ressurskrevende for tiltaket, og at det er viktig med tydelige rammer for hva man kan tilby, hvordan og hvor lenge. Alt ettervern skal ha et fokus på selvstendigjøring. Ettervern har også en stor verdi for det psykososiale, og vi tenker det forebygger og motvirker ensomhet og isolasjon, derfor er det en naturlig del av en helhetlig oppfølgingsplan.

I tillegg til å tilby individuell tilrettelagt oppfølging i minimum en 6 måneders periode etter utflytting, skal alle beboere som flytter ut få anledning til å komme på såkalte Nettverkstreff. Et samarbeid med Oslo Røde Kors sitt tiltak; Rett til og bli sett, er også så vidt etablert ved utgangen av 2019, dette med tanke på å dra nytte av hverandre opp imot konkrete ettervernstiltak.

Nasjonaliteter representert i ettervernsarbeidet i 2019 var: Nigeria, Romania, Sri Lanka og Uganda.

Samarbeidspartnere

Det samarbeides med relevante instanser, som bistandsadvokat, politi, fastlege og helsevesenet generelt, spesielt DPS. Videre har vi god kontakt med de innsøkende instansene, NAV Grünerløkka og ROSA, samt IOM, Røde Kors(Rett til å bli sett), ulike andre tiltak i Kirkens Bymisjon, spesielt Frivillighetssentralen på St.Hanshaugen. De øvrige botilbudene i Oslo, Filemon(Frelsesarmeen), Maritastiftelsen og Oslo Krisesenter, er også tiltak vi jevnlig har kontakt og samarbeid med. Vår hovedsamarbeidspartner er ROSA.

Frivillige

Vi har et tett samarbeid med Røde kors, Rett til å bli sett. De har regelmessige aktiviteter hos oss en lørdag i måneden, og tilbyr aktiviteter til kvinnene utover dette også. Tiltaket Rett til å bli sett tilbyr også arbeidspraksisplasser og direkte kontakt med frivillige (besøksvenn).

Representasjon, påvirkningsarbeid og fagutvikling:

- Lauras hus ved avdelingsleder har bidratt i RVTS-øst sitt arbeid opp imot menneskehandelfeltet, og leder sitter i en referansegruppe for det videre arbeidet der.
- De ansatte på Lauras hus har hatt tilbud om nettverkskonferanser gjennom året på RVTS-øst, med tematikk relevant for vårt arbeid.
- Vi har et samarbeid med de øvrige botiltakene i Oslo, Marita-stiftelsen og Filemon(Frelsesarmeen) og Oslo Krisesenter. I 2019 hadde vi 2 fagdager sammen.

- Ansatte på Lauras hus reiste på felles personalseminar i regi av SKBO i juni. Lauras hus ansatte ved Berit Jordheim Tyssen, fikk anledning til å holde et mindre innlegg som en presentasjon av vårt arbeid og for å synliggjøre våre brukere
- Ansatte har vært på flere ulike andre kurs og seminarer, ROSA-seminar og fagdager, Prosentrets seminar, lederutvikling, med mer
- Vi har hatt en student fra Nadheim i en periode
- Leder og sosialkonsulenter har vært på studietur til Italia, Venezia og møtt den nasjonale hjelpetelefonen for ofre for menneskehandel (*Numero Verde Contra La Tratta*). På turen besøkte vi også 2 ulike boligtiltak.
- Lauras hus fylte 10 år i år. Dette ble markert med en feiring med bl.a statssekretær Jorunn Hallaråker og fagdirektør Jan Austad fra Justis- og beredskapsdepartementet og de nærmeste samarbeidspartnerne, ansatte og tidligere beboere.
- Lauras hus ved leder bidro inn i arbeidet i høringsrunden i etterkant av det konkrete lovendringsforslaget, som omhandler ofre for menneskehandel sine rettigheter. I den forbindelse deltok vi sammen med Nadheim, Røde Kors og Frelsesarmeen på et møte med leder for Justiskomiteen Lene Vågslid.
- Lauras hus og Nadheim har sammen tatt imot og presentert vårt arbeid til en delegasjon fra de Usbekiske myndigheter. Delegasjonen kom til Norge for å lære mer om arbeid med ofre for menneskehandel.
- Nadheim arrangerte sammen med prostitusjonstiltaket i Bergen, en Nettverkskonferanse ifb med at sexkjøpsloven var 10 år i 2019. Lauras hus ved leder holdt et innlegg der.
- En av sosialkonsulentene er i gang med en videreutdanning i Kunst og Uttrykksterapi.
- Lauras hus ble sertifisert som godkjent Miljøfyrtårn

Utfordringer

Det er fortsatt utfordringer knyttet til ofre for menneskehandel som ikke har noen form for identitetspapirer. Dersom man får en oppholdstillatelse, enten permanent eller midlertidig, gir det å ikke ha id-papirer flere utfordringer. Det kan for eksempel være vanskelig å etablere en bankkonto, dette gir problemer i hverdagslivet knyttet til det å få jobb, utbetalt lønn fra arbeidsgiver, stønadutbetalinger eller betaling av regninger.

Flere av beboerne på Lauras hus sliter med helseproblemer som sannsynligvis kan knyttes opp til det de ble utsatt for i utnyttelsessituasjonen. Vi opplever at det ofte uttrykkes depressive og også suicide tanker, og at det er et stort og økende behov for psykisk helsehjelp. Parallelt med dette har mange store fysiske helseplager. Flere har underlivsplager, eller de har kroniske smerter i for eksempel hode eller mage. Felles for gruppen på Lauras hus, er at det ofte er en lang vei å gå for å få tilstrekkelig hjelp. Det gjelder både de fysiske plagene og bistand med psykisk helsehjelp. Det kan ta tid etter innflytting, å få fastlege, såfremt de har rett på dette. Kulturelle eller psykiske barrierer som gjør det vanskelig å formidle egne plager bidrar og til at riktig helsehjelp er tidkrevende og vanskelig å få på plass.

Vi har sett at flere har rusrelaterte utfordringer på Lauras hus i senere tid. Vi erfarer at dette kan være knyttet til opplevde traumer, og mest sannsynlig en form for selvmedisinering.

Lauras hus etterlyser en mer helhetlig plan for helsehjelp til identifiserte ofre for menneskehandel. Det er et tydelig behov for en mer effektiv håndtering av denne sårbare gruppens behov, noe som ville vært en klok investering for samfunnet. Vi ser at de mest stabile, de som har fått god bistand og profesjonell helsehjelp, er blant de som raskest kommer seg ut i jobb og etablerer seg, og i de tilfeller der noen sendes ut av landet vil det gi dem et bedre utgangspunkt for å takle nettopp dette.

Ressurser

Lauras hus har til sammen 10 ansatte, fordelt på mellom 6 og 7 årsverk. For budsjettåret 2019 ble det innvilget en mindre økning i lønnsbudsjettet, for å styrke arbeidet opp mot ettervern. Stillingene fordeles slik; 1 leder, 3 sosialkonsulenter med sosialfaglig utdanning og erfaring, 3 hvilende nattevakter og 3 miljøarbeidere i mindre/deltids stillinger.

Økonomi

Lauras hus sine samlede lønns- og driftskostnader var i 2019 på kr. 7 325 000 og tiltaket var statlig finansiert gjennom tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet.